

Opgang, 5 mei

Teksten

1 – Rob Goorhuis (1948): “On wings of liberty” (Koninklijke Militaire Kapel ‘Johan Willem Friso’, o.l.v. Arnold Span)

Op het hoofdthema van zijn werk “Tot de Doden”, dat elk jaar klinkt tijdens de kranslegging op de Dam van Amsterdam tijdens de nationale dodenherdenking, heeft Rob Goorhuis deze concertmars geschreven. “Tot de doden” is geïnspireerd door het gelijknamige gedicht van Ed Hoornik.

2 – Paul Frederic Simon (1941), arr. Voces8: “The sound of silence” (Voces8)

Art Garfunkel vatte de betekenis van het nummer ooit samen als "The inability of people to communicate with each other, not particularly internationally but especially emotionally".

Hello darkness, my old friend,
I've come to talk with you again.
Because a vision softly creeping
left its seeds while I was sleeping
and the vision that was planted in my brain
still remains,
within the sound of silence.

In restless dreams I walked alone
narrow streets of cobblestone.
'Neath the halo of a street lamp
I turned my collar to the cold and damp,
when my eyes were stabbed by the flash of a neon
light that split the night
and touched the sound of silence.

And in the naked light I saw
ten thousand people, maybe more.
People talking without speaking,
people hearing without listening,
people writing songs that voices never share. No
one dared
disturb the sound of silence.

"Fools" said I, "You do not know
silence like a cancer grows.
Hear my words that I might teach you.
Take my arms that I might reach you."
But my words like silent raindrops fell
and echoed in the wells of silence.

And the people bowed and prayed
to the neon god they made,
and the sign flashed out its warning
in the words that it was forming.

And the sign said, "The words of the prophets are
written on the subway walls
and tenement halls,
and whispered in the sounds of silence."

3 – Dirk Witte (1885-1932): “Het wijnglas” (Jean-Louis Pisuisse)

Dirk Witte schreef dit lied in 1918 na het aflopen van de 1e Wereldoorlog. Het is door de jaren heen door verschillende artiesten gezongen, o.m. nog eind jaren '60 door Gerard Cox.

's Avonds lezen w'in de kranten
Hoe het ging die dag aan 't front,
Zoveel honderd weer gevallen,
Zoveel duizend weer gewond.
Zoveel kind'ren zonder vader,
Zoveel moeders zonder kind ...
En we vragen wanneer eens toch
Dat vermoord een einde vindt ...

Maar des morgens - welk een vreugde -
Lezen w'in het ochtendblad
Dat er een banket geweest is
In de een of and're stad,
Waar Lloyd George heeft gedronken
Op het welzijn van z'n land,
Waar de oorlog werd gewonnen
Met het wijnglas in de hand!

Pagina 2

's Avonds lezen w'in de kranten:
Weer een boot getorpedeerd,
Zoveel mensen uitgevaren,
Zoveel maar teruggekeerd.
Zoveel tonnen graan verloren,
Zoveel monden zonder brood,
Zoveel vrouwen, zoveel kind'ren
Dichter bij de hongerdood ...

Elke dag brengt nieuwe ellende,
Nieuwe armoe, nieuwe rouw,
Elke dag krijgt ons vertrouwen
In de mensen weer een knauw.
Angstig vragen we hoe lang nog
Deze oorlogswaanzin duurt,
Welke afgezant des duivels
Deze wereld toch bestuurt ...

Maar des morgens - welk een vreugde -
Lezen w'in het ochtendblad
Van een rijk en deftig feestmaal
In de een of and're stad,
Waar de "Kaiser" heeft gedronken
Op z'n uitgehongerd land
En de "Alten Gott" geprezen
Met het wijnglas in de hand!

Ernstig gaan de diplomaten
Naar hun feestmaal en banket,
Satan heeft aan 't hoofd der tafel
Zich als schenker neergezet.
En hij vult daar met grijnslach
Telkenmale tot de rand
Met het rode bloed der volk'ren
't Willig wijnglas in hun hand!

4 – William Croft (1678-1727): “Ode for the Peace of Utrecht”, deel 5 duet voor alt en bas “Peace is the song” (De Nederlandsde Bachvereniging, William Towers [alt], Peter Harvey [bas], o.l.v. Jos van Veldhoven)

Deze muziek is geschreven naar aanleiding van de Vrede van Utrecht (1713) die een einde maakte aan de Spaanse Successieoorlog, waarmee tevens een einde kwam aan een periode van 40 jaar oorlog tussen de Nederlanden (later de Grote Alliantie) en Frankrijk van Lodewijk XIV, van 1672-1712. Het is opgedragen aan koningin Anne, die na diens dood in 1702 koning William (haar zwager, onze stadhouder Willem III) op de troon opvolgde.

Peace is the song; in peace our airs conspire.
Let all harsh notes and jarring discord cease; and
sure no Theme can better fit the lyre, the soul of
musick is the soul of peace.

5 – William Croft (1678-1727): “Ode for the Peace of Utrecht”, deel 6 chorus “The soul of musick is the soul of peace” (De Nederlandsde Bachvereniging, o.l.v. Jos van Veldhoven)

The soul of musick is the soul of peace.

6 – Melchior Franck (c.1579-1639): “Wilhelmus von Nassawen” (a 4) (Camerata Trajectina, Ensemble Oltremontano)

Het Wilhelmus werd vanaf het ontstaan rond 1570 ook veel in Duitsland gezongen. De oudst bekende versie (1573) is zelfs een Duitse vertaling! Melchior Franck (ca 1579-1639), hofcomponist van hertog Johann Casimir van Coburg, nam het Wilhelmus op tussen andere alom bekende 'ruiterliedjes', die hij vierstemmig bewerkte voor de hofkapel en andere zang- en speelgroepen, 'zu Lust- und Fröligkeit' (1603).

Wilhelmus von Nassawe
bin ich von Deutschem Blut.
Dem Vatterland getrewe
bleib ich biß in den Todt.
Ein Printze von Uranien
bin ich frey unvermehrt.
Den König von Hispanien
hab ich allzeit geehrt.

Edel und hochgeboren
von Keyserlichem Stamm,
Ein Fürst deß Reichs erkoren
als ein fromm Christen Mann.
Fürs heylig Gottes Wort
hab ich frey unverzagt
Als ein Held ohne Forchte
mein Edel Blut gewagt.

Vervolg op pagina 3

Paginan 3

7 – Giovanni Giacomo Gastoldi (c.1554-1609): “'t Is genoegh, Oorloghs mannen” (a 5) (Camerata Trajectina, Ensemble Oltremontano)

Een 5-stemmig contrafact van een onbekende dichter, uit 1648, bij de Vrede van Münster, die het einde van de 80-jarige oorlog (voor Spanjaarden: de opstand van de Lage Landen) betekende, op het lied “Amor vittorioso” van Gastoldi. Uit: G.G. Gastoldi, Balletten met vyf, ses en acht stemmen, ghestelt op Italiaense Rijmen; Nu tot lof vanden Peys tusschen Spaignien ende Oraignien, en tot vermaeck van de Neder-landtsche jeught met Neder-duytsche woorden verciert.

't Is ghenoegh, oorloghs mannen,
Den crygh is uitgebannen.
Maeckt pack en sack, trauwanten (*1),
Lutenants en Sergeanten:
Flux, op, aen't marcheren,
Soetelaers en trosboeven (*2),
Wacht u van hier te toeven.

Volgt der Venetiaenen
Standaerden ende vaenen.
En wilt de Turcken t'saemen
Wt hun ghewesten praemen (*3).
Laet ons met ghenuchten
Ter wijlen vrolijck leven
In peys aen ons ghegheven.

(*1): hellebaardiers

(*3): dwingen

(*2): marketenters en legerknechten

8 – Giovanni Giacomo Gastoldi (c.1554-1609): “O Nederlanden” (a 5) (Camerata Trajectina, Ensemble Oltremontano)

Evenals het vorige stuk is dit een contrafact van een onbekende dichter, uit 1648, uit hetzelfde boekje van Gastoldi, op de wijs van “L'innamorato”. De melodie komt ook voor in het Liedboek (nr. 675: Geest van hierboven).

O Nederlanden,
Schone waranden,
Die in vruchtbaerheyt spant de kroon',
G' hebt in misbaeren,
Soo vele jaeren,
Door Mars gheseten,
Gheweent ghekreten,
Nu comt den peys tot u uyt 's Hemels Throon.

Wilt u vermaecken,
Den Peys sal staecken
Al de swaericheydt van uw' hert;
Peys sal uw' ooghen
Van traenen drooghen;
Peys sal verjaeghen
Al uwe plaeghen,
En heel verpletteren al uwe smert.

G' hebt vier (*1) gespouwen,
Met uw' kertouwen (*2),
Op malkanderen heel verstoort.
O vreedde daeden!
Men heeft sien baeden
Uw' volck in bloede,
O felle roede,
Lof sy aen Godt die u nu heeft verhoort.

(*1): vuur
(*2): kanonnen

9 – Carlo Gesualdo (1566-1613) / Igor Strawinsky (1882-1972): “Da pacem Domine”, uit: Tres sacrae cantiones (a 6) (Collegium Vocale Gent, o.l.v. Philippe Herreweghe)

Van dit werk van Gesualdo ontbreken 2 van de 6 stemboeken. Echter, omdat in de tenorpartij de opmerking ‘in canon diapente’ bijgevoegd was, en de canon in de sextus stem werd opgelost, kon Strawinsky in 1959 de ontbrekende stemmen reconstrueren. Ook enkele andere componisten hebben zo'n reconstructie gemaakt, maar die van Strawinsky is het bekendst.

De tekst is een zesde- of zevende-eeuwse hymne gebaseerd op de bijbelverzen 2 Koningen 20:19, 2 Kronieken 20:12,15 en Psalm 72:6-7.

Da pacem, Domine, in diebus nostris,
quia non est alius,
qui pugnet pro nobis
nisi tu Deus noster.

Geef vrede, Heer, in onze dagen,
want er is geen ander
die voor ons strijdt
dan Gij, onze God.